

М. Левченко

(наук. кер. доц. Пивоварська К. Б.)

*студентка V курсу природничого факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ КЛОНУВАННЯ

Термін «клонування» означає репродукцію біологічного організму, ідентичного на генетичному рівні до організму-донора. У перекладі із грецької «klon» означає паросток рослини, який при висаджуванні у ґрунт може репродукувати рослину, від якої цей паросток відщеплено [3].

Клонування – це насправді революційне відкриття, яке сприяло численним дискусіям щодо необхідності (непотрібності), користі (небезпеки) клонування взагалі і клонування людини зокрема. Більшість учених, політиків, лікарів, юристів, філософів як в Україні, так і за кордоном схилиються до думки, що клонування як метод вирощування тканин, органів людини, як засіб поліпшення певних властивостей тварин – це користь, у той час як клонування людини повинно бути заборонено.

Заборона клонування набуває все більшого поширення у різних країнах світу і на міжнародному рівні. До заборони репродуктивного клонування людини, тобто отримання його генетичних копій, закликають Загальна Декларація ООН з геному людини та прав людини, Додатковий протокол про заборону клонування людини до Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину, Хартія Європейського Союзу про основні права. Застосування на законодавчому рівні заборони клонування найбільш поширене у законодавстві європейських країн. Ті або інші форми заборони клонування застосовують Німеччина, Іспанія, Данія, Великобританія, Італія, Франція, Швеція, Нідерланди, Бельгія, Словаччина, Швейцарія, а також Японія, Австралія та інші країни. У США діє заборона на державне фінансування досліджень у цій сфері. Двадцять сім країн Європи підписали Додатковий протокол про заборону клонування людини до Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину 1997 року. У преамбулі цього акту відзначено, що «інструменталізація людських істот шляхом навмисного створення генетично ідентичних людських істот несумісна з гідністю людини і, таким чином, являє собою зловживання біологією та медициною». У праві Європейського Союзу заборона клонування визначена дещо по-іншому. Вже в підписаній у 2000 році у Ніцці (Італія) Хартії Європейського Союзу «Про основні права» розмежовується репродуктивне і терапевтичне клонування і не забороняє останнє [2].

В Україні ця проблема знайшла свою регламентацію у Законі України «Про заборону репродуктивного клонування людини» від 14 грудня 2004 року. Цей нормативний акт вводить заборону репродуктивного клонуван-

ня людини в Україні виходячи з принципів поваги до людини, визнання цінності особистості, необхідності захисту прав і свобод людини та враховуючи недостатнє дослідження біологічних і соціальних наслідків клонування людини, а також заборону ввезення на територію України та вивезення з неї клонованих ембріонів людини [1]. Прийняття цього Закону дозволяє захистити суспільство від можливих негативних наслідків здійснення репродуктивного клонування людини, зменшує ризики негативних соціальних наслідків від використання новітніх біотехнологій, підвищує біологічну безпеку України.

Дія зазначеного Закону не поширюється на клонування інших організмів. Здається, що законодавча прогалина з приводу регламентування проблеми, яка набуває широкого резонансу в науці і практиці, у нашій державі поступово заповнюється. Але цей Закон, що складається лише з п'яти статей, є, по суті, лише першим кроком у регламентації цього питання.

Враховуючи заборону на клонування людини, усе-таки потрібно шукати шляхи теоретичних напрацювань медично-правового регулювання цього напрямку медицини і біології. Практично неможливо штучними бар'єрами припинити розвиток науки. Рано чи пізно ми зіштовхнемось з необхідністю регулювати ті або інші суспільні відносини, що виникають у зв'язку з новими відкриттями в галузі клонування. Тут необхідно прагнути до реалізації принципу «регламентації заздалегідь», коли право забезпечує межі, усередині яких розвиваються суспільні відносини, пов'язані з клонуванням.

Література:

1. Про заборону репродуктивного клонування людини: Закон України від 24 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 5. – Ст. 111.
2. *Грищенко О.* Проблема клонування: суспільний та правовий аспект// Юстініан. – 2005. – № 10. — . [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.justunian.com.ua
3. Медичне право України: проблеми становлення і розвитку: [Матеріали 1-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів, 19-20 квітня 2007 р.] / Упоряд. к. ю. н. Сенюта І.Я., Терешко Х.Я. – Львів: Медицина і право, 2007. – 352 с.